

והערבות אחת מימין הלולב ואחת משמאלו. משתדלים שהערבות לא ייראו כל-כך. קצותיהם התחתונים של הלולב, ההרסים והערבות מונחים בשווה זה ליד זה, ולא שיבלוט הלולב מלמטה. על הלולב עצמו עושים שתי כריכות. ומשתדלים ששתי הכריכות יהיו מכוסות בהרסים ובערבות, וגם, על-כל-פנים מקצת, הכריכה העליונה. בנוסף לשתי כריכות הנ"ל (ואחרי עשייתן), אוגד את הלולב, ההרסים והערבות ביהד על-ידי שלוש כריכות. שלוש כריכות אלו צריכות להיות בתחום טפח אחד. נמצאו סך-הכול חמש כריכות. רצוי לקנות לכל אחד מהבנים מגיל שש ומעלה ארבעת המינים כשרים כהלכתם (וכמובן שלאחר הבר-מצווה יהיו ארבעת המינים מהודרים).

אם יש גג מעל הסוכה, יש לזכור לפותחו עתה".
הדלקת הנרות: לכתחילה מדליקין אותן כבזמן הרגיל בערב-שבת. כדאי ונכון שיתחילו [הבנות] להדליק פעם הראשונה ביום-טוב, שאז יברכו "שהחיינו" גם על התחלת קיום מצוות הדלקת נר יום-טוב". אם אפשר, מדליקים נרות יום-טוב בסוכה. ואין להכניסם הביתה אחרי ההדלקה [אמנם אם הסוכה קטנה ואין מקום לנרות, ובפרט אם יש חשש בטיחותי, יכולים להשתמש במשהו לאור הנרות ואחר-כך להעבירן (אם אפשר) – רק חלק מהן] לחדר אחר, ובאם אפשר, יש להשתדל שיהיה הנר שבירכו עליו במקום שיראו אותו בעת ברכת הקידוש]. אחרי ההדלקה, מברכות "להדליק נר של יום-טוב" ו"שהחיינו". איש המדליק, לא יברך 'שהחיינו'.

ב"ה

התקשרות

קונטרס שבועי לאנ"ש חסידי חב"ד לחיזוק ההתקשרות ל"ק אדמו"ר רבי מנחם מענדל בהרה"ק רלו"י מליובאוויטש זצוקלה"ה נבג"מ זי"ע

שיחות • איגרות • פניני חסידות לפה"ש • הלכות, מנהגים וטעמיהם • ניצוצות • זמנים

תקלא

ערב שבת-קודש
יום-הכיפורים
ט' בתשרי ה'תשס"ה

יוצא-לאור על-ידי
מכון ליובאוויטש שעל-יד
צעירי-אגודת-חב"ד באה"ק ת"ו – המרכז

(* לבני חו"ל: עירוב תבשילין (פת כביצה ותבשיל כזית) ממנו למחר ולשי"ק (ואם צריך) – גם את הנרות והפתילות כנדפס בסידור. להכין נר גדול (נר-נשמה!) כדי להדליק לימים אלו).

לזכות
האחים התמימים הדגולים לבית
דייטש
הרה"ח ר' זלמן, ר' יוסף, ר' אברהם-משה
וגיסם ר' גבריאל גופין שיחיו

מורה שיעור ללימוד היומי ברמב"ם

ט' בתשרי ה'תשס"ה – ט"ז בתשרי ה'תשס"ה

יום	יום בחודש	ג' פרקים ליום	פרק א' ליום	ספר-המצוות
ו'	ט' בתשרי	ה' אב... פרק יב-יד.	ה' נדרים. פרק יא.	מל"ת קטו.
ז'	י' בתשרי	ה' מלכים ומלחמותיהם..	פרק יב.	מ"ע קעג. מל"ת שסב. שסד. שסג. שסח.
ח'	יא' בתשרי	פרק ד-ו.	פרק יג.	מ"ע קפז. מל"ת מט. מ"ע קפח. קפט. מל"ת נט.
ט'	יב' בתשרי	פרק ז-ט.	ה' נירות.. בפרקים אלו.	מל"ת מו. מ"ע קצ. מל"ת נו. מ"ע קצב. קצג.
י'	יג' בתשרי	פרק י-יב.	פרק ב.	מ"ע קצא. ריד. מל"ת שיא. נח. מ"ע רכא. מל"ת רסג. רסד.
יא'	יד' בתשרי	אז וגו'. כל המצות.. שנת החמה.	פרק ג.	הספר הזה שאבאר בו... שזכרנו. ואני עתה מתחיל בזכרון השרשים... במצות עשה..
יב'	ט"ו בתשרי	מצות עשה. א מצוה ראשונה..	פרק ד.	השרשים**.
יג'	ט"ז בתשרי	מצות לא תעשה. א מצוה.. אלו הם.. בין עשה ובין לא תעשה.	פרק ה.	השרשים**.

* סיום הקדמת הרמב"ם לספר זה, בו מדבר אודות הספר.

** בימי לימוד הקדמת היד - ללמוד כאו"מ מ"השרשים" כנוס שיעורא דילי, ולחלק השאר ללמדו בימים הסמוכים שלאחרי זה (נוסף על לימוד המצות הדיוס).

זמני השבוע *

תאריך	עלות השחר**		זמן ציצית ותפילין	זמנ זריחת החמה	סוף זמן ק"ש	חצות היום והלילה	מנחה גדולה	שקיעת החמה***	צאת הכוכבים
	ד' 120	ד' 72							
ו', ט' בתשרי	3.30	4.18	4.40	5.35	8.29	11.32	12.03	5.34.3	5.59
ז', י' בתשרי	3.31	4.19	4.40	5.35	8.30	11.32	12.02	5.33.0	5.57
ח', יא' בתשרי	3.32	4.19	4.41	5.36	8.30	11.32	12.02	5.31.7	5.56
ט', יב' בתשרי	3.32	4.20	4.42	5.37	8.30	11.31	12.01	5.30.3	5.55
י', יג' בתשרי	3.33	4.21	4.42	5.37	8.30	11.31	12.01	5.29.0	5.53
יא', יד' בתשרי	3.34	4.21	4.43	5.38	8.30	11.31	12.01	5.27.7	5.52
יב', ט"ו בתשרי	3.35	4.22	4.44	5.38	8.30	11.30	12.00	5.26.4	5.51
יג', ט"ז בתשרי	3.35	4.23	4.44	5.39	8.30	11.30	12.00	5.25.2	5.50

* הזמנים מתייחסים לאזור השפלה. באזור ההרים והעמקים יש שינויים שעשויים להגיע למספר דקות.

** לגבי זמן עלות השחר תנהוג בחב"ד קיימות שלוש דעות. הבאנו את הזמנים לפי הדעה המוקדמת ביותר והמאוחרת ביותר, וראוי להחמיר לפי העניין.

*** זמני השקיעה כאן הם לפי השקיעה הנראית. אולם אדה"ז בסידורו (סדר הכנסת שבת) מכיר בשקיעה האמיתית, המאוחרת ממנה "בכמו ארבע מינוטין" (שיעור התלוי במיקום ובעונות השנה).

זמני הדלקת הנרות וצאת השבת וחג

פרשת	ירושלים		תל-אביב		חיפה		באר-שבע	
	הדה"נ	צה"ש	הדה"נ	צה"ש	הדה"נ	צה"ש	הדה"נ	צה"ש
יום-הכיפורים	4.57	6.08	5.12	6.10	5.03	6.10	5.15	6.10
חג-הסוכות	4.51	6.02	5.06	6.04	4.57	6.03	5.08	6.04
שבת-חול-המועד	4.48	5.59	5.03	6.01	4.54	6.00	5.06	6.01

עורך ראשי: מנחם מענדל ברוד • עורך: שניאור-זלמן רודמן • הגהה: יוסף-יצחק איידלמן

מו"ל: מכון ליובאוויטש שע"י צעירי-אגודת-חב"ד באה"ק ת"י — המרכז

יו"ר: הרב יוסף-יצחק הכהן אהרונוב

כתובת: ת"ד 14 כפר חב"ד 72915, טל': 03-9607588, פקס': 03-9606169

אינטרנט: <http://chabad.org.il> דואר-אלקטרוני: chabad@chabad.org.il ISSN 0793-7474

לוח השבוע

צהוב רק עם כתמי-עלים ('בלעטלאך') שהזהירות מהם היא רק הידור-שלי-יופי, יש להעדיף את הצהוב. ולפלא שרבים מאנ"ש אין מקפידין על זה, ובפרט שאף הקונים אתרוג בימים האחרונים, יכולים למצוא צהובים לדוב]. לוקחים לולב שאין עליו כפופים (הכפיפה נקראת 'כפתורים' = 'קנעפלאך').

כ"ק אדמו"ר מהוריי"צ הקפיד שהשדרה תהיה באמצע הלולב ממש, ולא מן-הצד קצת; לולב ישר; שאינו דק; ושעליו מחוברים בקליפה מאחורי השדרה. הקפדה זו האחרונה ידועה לנו גם מהנהגת הרבי.

בחג הסוכות (וגם בשבת שבו) אסור להריח בהדס שבלולב. וטוב להימנע גם מלהריח באתרוג של מצווה. אם טעה והריח, לא יברך על הריח.

סדר אגידת הלולב:

מהדרים לאגוד את הלולב בסוכה ובערב יום-טוב. הרבי נהג לעשות זאת אחר חצות היום.

המהדרים – אוגדים בעצמם את הלולב. אין מוסיפים על אתרוג אחד, לולב אחד, שתי ערבות. אבל מנהג חסידים מקדמת-דנא להוסיף על שלושה הדסים. ו"כל המרבה – הרי זה משובה".

בשנים האחרונות עורר הרבי להשתדל להוסיף על שלושה הדסים – על-כל-פנים עוד שלושה, כנגד השלושה שמן-הדין. גם ההוספות בהדסים מתחלקות בשווה לצדדים.

אין משתמשים בסלים הקלועים לערבות ולהדסים, אלא בטבעות העשויות מעלי הלולב. את כל הטבעות מכינים קודם שמתחילים לאגוד את הלולב.

ההדסים – אחד מימין הלולב (כאשר שידרת הלולב היא מול פני האוגד), אחד משמאלו ואחד באמצע, נוטה קצת לצד ימין.

מדברים הפסולים לסכך. מנהגנו לעשות ארבע דפנות.

מריבים בסכך. אדמו"ר הזקן היה מצווה על כך: "סמיך יותר! עוד יותר סמיך!". וכדי "שיהיו כוכבים נראים מתוכה" תוחבים מקל בעובי הסכך, ליצור נקב שיוכלו לראותן בעדו [המכסים את הסוכה מפני הגשם בכיסוי פלסטי הצמוד לסכך מעליו, אין צריך להשאיר מאומה מלפני החג. אך אם יש חלל טפח ביניהם, או שהכיסוי הוא מתחת הסכך אפילו אין ביניהם חלל טפח⁷², ידאגו שישאר (מחוץ לחלק המגולל) טפח פרוס לפני החג, כדי שיהיו מותרים לפתוח את המכסה כשנכנסים לסוכה בחג].

אין מנהגנו לעשות רצפה מיוחדת לסוכה [הבונים סוכתם בגינה, ברור שחובתם להכין לה רצפה מיוחדת כדי שיוכלו לאכול בה בשבת וביום-טוב].

אין מנהגנו בנוי סוכה, לא תחת הסכך ולא על הדפנות.

בסוכת 770 (ובשאר הסוכות שבשכונה) רגילים לנהוג כבסוכת הרבי עצמו, שהיה בה רק היופי של הדפנות והסכך עצמם (והשתדלו להרבות בזה) ותו לא. אך בין אנ"ש בארה"ק נפוץ לתלות סדינים לבנים מסביב, ותמונת הרבי וצ"ע.

ארבעת המינים:

אין מדקדקים לשלם עבור ארבעת המינים קודם החג דווקא.

קבלה בידינו מאדמו"ר הזקן להדר לברך על אתרוג מקלבריה. גם בימינו, שיש אתרוגים משתילי קלבריה באה"ק ת"י, עדיין יש להשתדל לברך על האתרוגים מקלבריה.

מראה האתרוג צריך להיות צהוב (כמראה שעווה), ולא כהמדקדקים שיהיה מקצתו ירוק [ולכאורה אם יש אפשרות עד"מ לקנות

(שנע"י שם, ודלא כמי"ש המשנה-ברורה שם ס"ק כה בשם הפרי-מגדים).

72) כיסוי מעל הסכך ללא חלל טפח אינו נחשב לאוהל (ענין שו"ע אדה"ז סי' תרי"מ ס"י), אך מתחתיו אסור אפילו כשאין חלל כלשהו ביניהם, כדעת הילבושי שר"י שם

על השולחן שמים גם מלח⁶².
 אין מברכים "שעשה לי כל צרכי", עד למחר
 בכרכות השחר⁶⁴.
 הערב מתעסקים או על-כל-פנים מדברים
 על-דבר עשיית הסוכה⁶⁴.
 ואמר הרבי: "רוב ישראל – ואני בתוכם –
 אינם נזהרים בזה כמעשה בפועל, ויוצאים גם
 עתה ידי חובת העניין על-ידי דיבור בזה"⁶⁶.
 באחת השנים ראו שהרבי חוזר הביתה הערב,
 ומיד בכניסתו לחדר, עוד בטרם פשט את
 הקיטל, ניגש לארון הספרים, הוציא משניות
 מסכת סוכה, והחל ללמוד דיני סוכה⁶⁷.

יום ראשון
 י"א בתשרי

מחרת יום-הכיפורים נקרא "בשם השם"
 (ג-ט"ס נאמען)⁶⁸.
 משכימים לבית-הכנסת⁶⁹.
 אין מתענים עד אחר אסרו-חג. וחתן ביום
 חופתו – בין יום-הכיפורים לחג הסוכות,
 מתענה⁷⁰.

יום שלישי
 י"ג בתשרי

יום ההסתלקות-הילולא של כ"ק אדמו"ר
 מהר"ש נ"ע, דור רביעי לנשיאי חב"ד (שנות
 הנשיאות: תרכ"ו-ת"מ"ג), ומנוחתו כבוד
 בליובאוויטש, באוהל אביו כ"ק אדמו"ר

62 יהיום יום ח"יב (הוספות ליהיום יום-המתורגם ללה"ק
 – קטע מס' 21).
 63 שויע אדה"ז ס"י קטז ס"ח.
 64 ספר המנהגים עמ' 59.
 66 סה"ש תשי"ג ח"א עמ' 41. וראה רשימות' שם. המלך
 במסיבו ח"א עמ' רנא, ועוד.
 67 מפי הרה"ח ר' דובער יוניק, ב"מ 246 עמ' 27.
 68 ספר המנהגים, וניי"ש בעהרות.
 69 לוח כולל-חב"ד, משויע אדה"ז שם ס"י"ד.
 70 לוח כולל-חב"ד, משויע אדה"ז שם ס"י"ג, ומג"א ס"י
 תקע"ג ס"ק ב.
 71 תיאור ההסתלקות, ותצלום המצבה (החדשה) בסי' ימי

ה'צמח-צדק"⁷¹.

יום רביעי

י"ד בתשרי, ערב חג הסוכות*
 י"ד י"ד בתשרי: סוף זמן קידוש לבנה
 לכתחלה – כל ליל ד' י"ד בתשרי.
 מרבים בצדקה בערב סוכות, ונותנים גם
 עבור יום-טוב (ובחול"ל עבור שני הימים
 ושבת-קודש).
 עורכים מגבית ומחלקים את 'צרכי החג'
 לחג-הסוכות לאלו הנצרכים (ברומה ל'מעות
 חיטים' לחג-הפסח). וכן מחלקים ד' מינים
 (שצריכים להיות 'לכם'), ומה טוב להשתדל
 שלכל אחד ואחד תהיה סוכה משלו.

בניית הסוכה:

סיפר הרבי: "כ"ק מו"ח אדמו"ר [מהוריי"צ]
 וכן אאמו"ר [הרה"ג והרה"ח המקובל ר' לוי-
 יצחק] לא עסקו בעצמם בעשיית הסוכה". אם
 כי מסופר שהרבי השתתף בעצמו בבניית
 הסוכה בביתו, על-ידי ודיקת כמה ענפים של
 סך.

מכיוון ש"תשבו כעין תדרורו" – צריכה
 להיות לכל משפחה סוכה לעצמה, בדוגמת מה
 שבכל השנה היא גרה בדירה משלה. ובפרט
 שגם עשיית הסוכה היא מצווה, ובכיוצא בזה
 "מצווה בו יותר מבשלוהו".
 אין שום הידור שתהיה הסוכה מחוץ לבית
 דווקא, אלא אפשר להסיר את הגג ולהניח סך.
 עושים את הרפנות אפילו לכתחילה גם

חב"ד' ביום זה. ביאור מעלת היום בשיחות הרבי, הובא
 בסי' הלכות החג בחגי עמ' 53 ואילך.
 בהזדמנויות דומות, הציע הרבי לנצל עת רצון כזאת, כדי
 להוסיף: לימוד פרק משנה, עכ"פ של האות הראשונה
 מאותיות השם, לימוד מתורתו של בעל ההילולא; בעבודת
 התפילה; בתינת צדקה לענייני בעל ההילולא וממלאי
 מקומו; ולקיים התועדות של שמחה, והחלטות טובות.
 ואם לא נעשה הניל או חלקו בו ביום, יש להשלימו בימים
 הסמוכים (ראה 'התועדות' תשמ"ז ח"ב עמ' 286,
 והוספות שם עמ' 292. לקרי"ש חכ"א עמ' 276).
 * ענייני חג הסוכות מופיעים בכלל שנה ללא ההערות,
 מקוצר היריעה. ענייני החג עצמו יומי חול-המועד – אייה
 בגיליון הבעלי"ט.

**"הקב"ה מטהר את ישראל"
 ואינו מוסר זאת לאחרים!**

האומנם צריך להוכיח את יבולתו של הקב"ה לטהר את ישראל מכוה
 של מקווה לטהר טמאים! □ ונכלל, מדוע צריך הקב"ה בכבודו
 ובעצמו להתעסק עם טהרת טמאים ואינו מטיף זאת על מלאך, שרף,
 נביא, רב או אפילו השמש... □ משיחת כ"ק אדמו"ר נשיא דורנו

א. במשנה האחרונה של פרק יום הכיפורים,
 שהוא הפרק האחרון שבו מסתיימת מסכת יומא
 – מובא הפסוק "מקוה ישראל ה'", "מה מקוה
 מטהר את הטמאים, אף הקב"ה מטהר את
 ישראל".
 ולכאורה אינו מובן כלל:
 מהו הצורך להביא ראייה שהקב"ה יכול
 לטהר את בני-ישראל מזה ש"מקוה מטהר את
 הטמאים" – וכי אפשר להשוות את כוהו של
 הקב"ה ל"מקוה", כך, שלולי זאת לא היינו
 יודעים שהקב"ה מטהר את ישראל, ורק כאשר
 רואים ש"מקוה מטהר את הטמאים", הנה מזה
 מובן ש"אף הקב"ה מטהר את ישראל!?! –
 לכאורה איפכא מסתברא!

ב. והביאור בזה:

ישנם יהודים ששואלים קושיא: מדוע צריך
 הקב"ה בעצמו להתעסק בטהרת הטמאים?
 הקב"ה, מלך מלכי המלכים, מצווה ליהודי
 ללכת בדרך מסויימת ולהתנהג באופן מסויים,
 אך, מאיזו סיבה שתהי, חטא ופגם ועבר את

(4 ישעיה נז, טו.
 (5 בההדרן – לקר"ש שם עמ' 108.

(1 ירמיה יג.
 (2 ראה גם לקר"ש ח"ו עמ' 177 ואילך.
 (3 הל' תשובה פ"ז ה"ד.

שבחייו הרוחניים נפל למטה כל-כך שאין למטה הימנו.

ולכאורה: לשם מה שצריך הקב"ה בעצמו להתעסק ("פארקען זיך") עם רחיצת "צואת בנות ציון", ולטהר בעצמו את הטמאים?! – בשביל זה יכול הקב"ה להסתפק ב"מלאך", "שרף" או "שליח", "נביא", "רב", או אפילו ה"שמש"!

יש לקרוא ל"שמש" של בית-הכנסת, ולומר לו: הנה ישנו מי שמתנהג שלא כדבעי, וכיוון שיש לך תפקיד שהנך מקבל תשלום עבורו, עליך לרדת אליו בהיותו במצבו הירוד, ולדבר עמו דיבורים כאלו שגם הוא יוכל להבין אותם, מבלי הבט על גסתו, עד שתפעל עליו שיזדכך מעט ("ער זאל ווערן א ביסעלע איידעלער"); ולאחרי שה"שמש" יוכח אותו מעט – אזי יילך סגנו של הרב לדבר עמו, ואחר-כך ילך הרב בעצמו, ואחר-כך יילך המלמד של הרב, ואחר-כך יילכו "מלאכים", ורק אחר כך ידבר עמו הקב"ה!

שוללת זאת המשנה ואומרת: "הקב"ה מטהר את ישראל", ואינו מוסר זאת למישהו אחר. כאשר מדובר אודות יהודי, שהוא בן אברהם, יצחק ויעקב – אזי "רדח ה' את צואת בנות ציון": בה כשעה שהצואה נמצאת עדיין על גופם, והם במעמד ומצב שאינם מתיישים בכך – לא סומך הקב"ה על אף אחד, אלא הוא בעצמו הולך ורוחץ את צואת בנות ציון. ובלשון הכתוב: "השוכן איתם בתוך טומאתם", והוא בעצמו רוצה לרחוץ אותם.

אך ישנו מי שטוען שאינו מאמין בכך: הוא יודע בעצמו גודל שפלותו, ובשבילו מספיק שידבר עמו יהודי שהוא קצת יותר נעלה ממנו, או הרבה יותר נעלה ממנו, ועד שיבוטא אליו "מלאך", אבל הייתכן שהקב"ה

בעצמו ישפיל את עצמו לירד אליו?!

ובלשון רבינו הזקן בתניא⁹: "מלך גדול ורב" שיורד "לאיש הדיוט ונבוה ושפל אנשים ומנוול המוטל באשפה", הוא מתגולל באשפה ועוד נהנה ממנה...

ובכן: כאשר ישנו מי שאינו מאמין בכך, וחושב שמסתמא ישלח הקב"ה שלוחים, אבל לא באופן שהוא בעצמו יטפל בכך – הנה על זה מביאים ראיה: "מקוה ישראל ה'", "מה מקוה מטהר את הטמאים, אף הקב"ה מטהר את ישראל", כיוון שהקב"ה קבע מצווה של טהרה במקוה, מוכרח גם הוא בעצמו לקיים מצווה זו¹⁰.

והביאור בזה:

החידוש שיש בעניין המקוה – שגם כאשר יטבלו בו טמאים רבים, ישאר המקוה טהור וכשר.

ומובן החידוש שבדבר, כי, מלבד מקוה, הרי זה להיפך – שכמות קטנה של טומאה מטמאת גם כמות גדולה ביותר של דבר טהור.

באיסור והיתר – יש דין של ביטול ברוב, היינו, שכאשר יש כנגד האיסור שישים, מאה, או מאתיים¹⁰ של היתר, אזי המיעוט בטל בהרוב.

אבל בטומאה וטהרה – גם כאשר יש שיעור קטן של טומאה, כביצה¹¹, וכנגדו יש דבר טהור ששיעורו מאות אלפים פעמים ככה, הנה כאשר הטומאה נוגעת בדבר הטהור או נופלת בתוכו, הרי לא זו בלבד שהטמא נשאר בטומאתו ואינו נעשה טהור, אלא אדרבה, שגם הדבר הטהור (מבלי הבט על גדלו בכמות) נעשה טמא לגמרי.

והעצה היחידה להטהר מטומאה היא – טבילה במקוה: מקוה – אינו צריך להיות "א געוואלדיקע

9) ראה ירושלמי ר"ה פ"א ה"ג. שמ"ר פ"ל, ט.
10) ראה אנציק' תלמודית ערך ביטול אסורים (כרך ג עמ' נט ואילך). וש"צ.
11) רמב"ם הל' טומאת אוכלין רפ"ד. ובכ"מ.

אבל בכובע, והטלית על הכתפיים³⁷.

מי ששכח ואמר 'המלך הקדוש' או 'המלך המשפט' אינו חוזר⁴⁰, אבל אם אמר 'זכרנו לחיים' פוסק ומתחיל 'מלך עוזר', ואם כבר אמר 'וכתבנו בספר החיים' – גומר תפילתו, ומתפלל שוב בתורת נדבה⁵⁰.

במוצאי יום-הכיפורים אומרים: 'גוט יום-טוב'³⁷. ובליובאוויטש, באולם הקטן, הכריזו זאת⁵¹.

"מי שכבה נרו ביום-הכיפורים... תקנתו שידליקנו שוב במוצאי יום-הכיפורים ולא יכבנו עוד אלא יניחנו לדלוך עד גמירא, וגם יקבל עליו שכל ימיו לא יכבה נרו במוצאי יום-הכיפורים, לא הוא ולא אחר, אלא יניחנו לדלוך עד גמירא"⁵².

צום יום-הכיפורים הוא כ"ו שעות⁵³, ויש להקל בזה ולצום קצת יותר מכ"ה שעות⁵⁴.

קודם הברלה וקידוש לבנה צריך ליטול ידיו שלוש פעמים לטירוגין עד פרק הזרוע, כמו נטילת ידים שחרית ביום רגיל, אבל בלא ברכה. וגם הכוהנים שכבר נטלו ידיהם לנשיאת כפיים על פרק הזרוע, אף אם נטלו אז

לסירוגין, צריכים ליטול ידיהם כנ"ל⁵⁵.

הברלה – י"ן, בשמים, נר, הברלה. ומברכים דוקא על נר ששבת (שדולק מערב יום-הכיפורים). בבית מדליק עוד נר מהנר ששבת בביתו ומברך על שניהם. ואם אין בביתו נר ששבת יביא מבית-הכנסת, וידליק נר אחר ממנו ויברך על שניהם. ואם אי-אפשר, יברך על נר שהודלק מנר בית-הכנסת⁵⁶.

כ"ק אדמו"ר מהוריי"צ נ"ע היה מדייק (רק בהברלה זו) לעשות הברלה בעצמו⁵⁷.

בכל השנה אין נותנים לאחר לשתות מהשירים של כוס הברלה (אלא-אם-כן בירכו עליו ברכת המזון), מה שאין כן במוצאי יום-הכיפורים אפשר לתת⁵⁷.

אחרי הברלה מקדשים את הלכנה – בחגירת אבנט ובסידור [אבל לא-ודוקא בטלית וקיסל⁵⁸], ונכון לרחוץ את הפנים ולנעול נעליים לפני כן⁵⁹.

אומרים 'וייתן לך'. במוצאי יום-הכיפורים – סעודה חשובה⁶⁰. עריכתה בהרחבה, ממשיכה גשמיות על כל השנה⁶¹. טובלים פרוסת המוציא בדבש⁶², אבל

כאלוקינו, עלינו, יאל תירא ואך צדיקים, ואת טי פרקי התהלים, ורק אחר-כך יתחיל להתפלל ערבית – למרות שעל-ידיה הוא מפסיד את הקשר בין 'ברכו לברכות ק"ש (ראה שו"ע אדה"ז סי' נד ס"ג. משניב סי' רלו ס"ק א). זאת ע"פ מנהגו שאין "מהפכין הצינורות", וק"ו כאן, שהרי תפילת ערבית שייכת כבר ליום הבא.

49) שיעית סי' קיח ס"ק א. דה"ח סי' לג. מו. עב.
50) קצוה"ש סי' כא ס"ד ובדה"ש שם ס"ק ט.

51) סה"ש תרצ"ז עמ' 155 (כאחד מ"מהנהגים המקובלים, שיש להם יסוד").

52) שו"ע אדה"ז סי' תרי ס"ח.

53) סה"ש תשי"ה עמ' 21: "והטעם ידוע". והעיר הרבי שם: "כנגד שם הוי"ה – מרשימות שיחות כ"ק מו"ח אדמו"ר". ונמצא בירשימות' ד' עמ' 18, עיי"ש.

54) אג"ק ח"י עמ' רצו (ע"פ המכתב המקורי, הגרש המופיע בו אחר תיבת "שלידיו", הוא טה"ד. וא"כ, תיבה זו משמעה: לדעת הרבי).

55) לצורך שלילת התפשטות הטומאה לאחר סור קדושת היום – לקויש ח"ט עמ' 386. עושים זאת רק כעת, עם תום שעות הצום, ולא לפני ערבית (וכיוון שעסוקים בתפילה, אי"צ כלל ליטול ידים אז). ה"ירירין דשחרית, אינם שייכים עתה (וראה רמב"ם הל' איסוריביאה פ"ט הל' לח), ולכן

אי"צ לטו"פ פ"ו.

56) שו"ע אדה"ז סי' תרכד ס"ה'ו (י'ואפילו אם חל יום-הכיפורים בשבת אין מברך במוצאי שבת אלא על האור שהודלק מערב יום-הכיפורים, כדי להראות שיום זה הוא מקודש, ששבת מן האור"). במוצאי רגיל אין צריך לחזר אחר האש, אבל במוצאי יו"כ אפילו כשחל בחול י"א שצריך לחזר אחריו (סי' רחצ, שו"ע אדה"ז סי' ב).

57) 'אוצרי עמי רמח. וראה במכתבו של הרה"ח הר"ל ש"י

גרונר בכפר חב"ד, גיליון 918 עמ' 94.

58) ראה אופני ההנהגה שונים ב'אוצרי שם.

59) לוח כולל-חב"ד. כנראה כדי לקיים קידוש לבנה בשמחה (ממ"ש ברמ"א סי' תכו ס"ב). ובתי"ב הוסף שם גם לטו"פ פ"ו (וראה בנטעי גביראל יו"כ פרק סח הע"ה שהביא מהבית ישראל' שהתירעם על השוטפים פיהם במוצאי יו"כ, לאחר שהפה התפלל כל היום בקדושה. ובספרו על בין המצרים פרק פז ס"ו הביא מהחיד"א לרחוץ פניו וידיו לפני קידוש לבנה, ונטי"ש השמיט שם, למרות שבספרו על יו"כ שם הביא זאת מהב"ר איש"ח' בת"ב).

60) שו"ע אדה"ז שם ס"ט, 'המלך במסיבו ח"א עמ' רמו.

61) ראה 'אוצרי עמי רנ.

62) לשמע' או"ן עמ' 145 בשם כ"ק אדמו"ר מהורש"ב ני"ע.

וראה 'אוצרי עמי רנא.

יובא לציין, ולא 'אני תפילתי'. קריאת התורה במנחה – בנגינת הטעמים הרגילה.³⁸ אין נשיאת כפיים במנחה, והש"ץ אומר: "אלוקינו ואלוקי אבותינו, ברכנו...". אין אומרים 'אבינו מלכנו' ולא פסוקי 'צדקתך'. קדיש תתקבל, לדוד ה' אורי, קדיש יתום, ואין אומרים 'עלינו'. נעילה: זמן תפילת 'נעילה' מתחיל כשהחמה בראש האילנות, היינו קרוב לתחילת השקיעה.³⁹ לפני 'אשרי' פותחין את הארון³⁵, ונשאר פתוח עד אחרי התקיעה.⁴⁰ בחצי קדיש שלפני תפילת נעילה ובקדיש תתקבל שאחריה, אומרים "לעילא ולעילא מכלי"³⁷. בנעילה אומרים "חתמנו" (במקום "כתבנו"), "וחתום" (במקום "וכתוב"), "ניזכר ונחתם" (במקום "ניזכר ונכתב"). בנעילה יש לומר – "שבתות... בס", כמו במנחה.⁴¹ אומרים "היום יפנה" גם אם כבר העריב היום.³⁷ בפיוט "ה' ה' – אזכרה אלוקים ואהמיה", כמדומה שאומרים י"ג מידות רק בפעם

הראשונה (ולא כפזמון בין בית לבית). כ"ק אדמו"ר מהורש"ב נהג לומר "ואוצרך הטוב לנו – תפתח", עם הפסק לפני תיבת "תפתח", ו"לנו" נמשך למעלה.⁴² אין נשיאת כפיים, אפילו עוד היום גדול.⁴³ אומרים 'אבינו מלכנו', אפילו כשחל יום-הכיפורים בשבת, ואומרים "חתמנו". באמצע קדיש תתקבל, אחרי 'דאמירן בעלמא ואמרו אמן', מנגנים 'מארש נפוליון',⁴⁴ ואחר-כך תוקעים תקיעה אחת.³⁷ מעיקר הדין מותר לתקוע אפילו בין השמשות⁴⁵. אבל כמה פעמים אירע בבית-המדרש של כ"ק אדמו"ר נשיא דורנו, שהש"ץ סיים תפילת נעילה לפני זאת הכוכבים, והאר"ך כ"ק אדמו"ר בניגון 'אבינו מלכנו' וניגון 'מארש נפוליון' עד זאת הכוכבים.⁴⁶ ומאחר שהמון העם סומכים על התקיעה ומטיימים מיד אחריה את הצום, יש להיזהר בכל מקום שלא לתקוע לפני זאת הכוכבים. מוצאי יום-הכיפורים: כתב כ"ק אדמו"ר נשיא דורנו: "המנהג 'שהש"ץ במוצאי יום-הכיפורים צריך להיות מי שיש לו אב ואם' – לא ראיתי. ובבית-הכנסת כאן אין נוהגין כן"⁴⁷. תפילת ערבית⁴⁸ והבדלה – בקיטל וטלית,

38) שריבס נוהגים כן... אפילו לא מספר (מי בחיריק ופי בקמץ) יבכר כלל. ובדבר הרגיל ונעשה בפרסום, לא ראינו – ראה"ו (זאת למרות האמור בשו"ע אדה"ז תרכ"ט, טז) – 'אוצרי עמי' רלא"ב.
39) 'אוצרי עמי' רגל. יש לברר אודות הי"ג מדות הנאמרות בקטע 'יום קוראי בשמך' שבסיים הסליחות בחזרת הש"ץ דמנחה, שנדפסו באותיות רגילות ולכן אין אומרים אותן בקול יחד כנהוג תמיד באמירת י"ג מידות (והרי זה דבר הנאמר בציבור דווקא. וק"ו מקדושת יוצר (בשו"ע אדה"ז סי' נט ט"ב) שכשנאמרת בציבור יש לאומרה בקול, ואף קדושת ובה לציין כן כאמור שם, ואכן כשהרבי התפלל לפני העמוד היה אומר תמיד פסוקי קדוש וברוך גם שם בקול. ואף בזה אין נפוץ בין אנשי להיזהר, וצ"ע).
39) שו"ע אדה"ז סי' תרכ"ג ט"ב.
39) ברה"ש תורת שלום עמ' 35, שלתפילת נעילה מקבל כל אחד מישראל מלמעלה כוחות מחודשים לגמרי, כוחות גשמיים ומכלשכ"ן רוחניים, עיי"ש.

ואך; מספיק שיהיו המים כשיעור של ארבעים סאה, "אמה על אמה ברום ג' אמות"¹², שזהו שיעור גוף האדם [אדם רגיל, ולא עוג מלך הבשן], ללא הראש¹³, – שכן, אילו היה אדם עם ראש (שכל), אזי

אף-על-פי שכמות קטנה של טומאה מטמאת כמות גדולה של דברים טהורים – המקווה אינו מקבל טומאה משום דבר ונכוהו לטהר טמאים רבים

לא היה נטמא, כמארז"ל¹⁴ "אין אדם עובר עבירה אלא אם כן נכנס בו רוח שטות", והיינו, שהיה במעמד ומצב בלא ראש, כמו בהמה, שעליה אי-אפשר לשאול קושיות... ולכן, מספיק שגם המים המטהרים יהיו כשיעור הגוף בלבד, ללא הראש – אלא, שצריך לפעול בעצמו שיהיה "כל גופו עולה בהן"¹⁰, היינו, שאף-על-פי שאינו מבין במאת האחוזים מדוע צריך לעשות כך, ואין לו "געשמאק" בזה, מכל-מקום, כל גופו עולה בהם ומתבטל בהם, ואז, ה"מקוה מטהר את הטמאים", וכאמור, כמה טמאים שיתבלו בו, יהיו כולם טהורים, והמקוה ישאר טהור. כלומר: מקוה – אינו שייך לטומאה; אין מציאות שמקוה טהור יהיה טמא, אפילו לא על-ידי מת, "אבי אבות הטומאה"¹⁵, ועל-דרך זה מצורע או זב שאינם נטהרים, על-ידי מקוה¹⁶, והיינו, שגם טומאות שאינם נטהרים על-ידי מקוה, אינם מטמאים את המקוה.

12) עירובין ד.ב. וש"נ. רמב"ם הל' מקואות רפ"ד.
13) ראה תוד"ה גופו – עירובין מח.א. תוד"ה והכוין – ב"ב, ק, רע"ב. ועוד.
14) סוטה ג.א.
15) פרש"י פסחים יד, רע"ב. ועוד.
16) רמב"ם שם פ"ט הל' ובכס"מ.
17) ברכות כב.א.
18) ירמיה כג.כט.
19) הל' ת"ת פ"ג ה"ג ובקו"א שם.
20) תהילים נ.טז.
21) כתובות נ.א. וש"נ.
22) סנהדרין לט, סע"א.

גדרים והגבלות, ועד שמצינו שאם הווייתו על- ידי טומאה, אזי המקוה אינו כשר²³.)

ד. ועל-פי זה יובן מאמר המשנה "מה מקוה מטהר את הטמאים, אף הקב"ה מטהר את ישראל":
כאשר רואים ש"מקוה מטהר את הטמאים", היינו, שהקב"ה קבע שעניין הטהרה יכול להיות רק על-ידי דבר שאין לו שייכות כלל לטומאה, הרי מובן, שרק הקב"ה בעצמו יכול להיות "מטהר את ישראל", כי, כל עניין שישנו בעולם אינו בתכלית השלימות, וכיוון שחסר

(קטעים מהתנועות יום ד' פרשת עקב
כ' במנחם-אב היתשכ"ד –
י"ל ע"י ועד הנחות בלה"ק – בלתי מוגה)

(23) ראה זכחים כהב. טושו"ע יו"ד סר"א סל"ה וסמ"ח, ובנו"כ שם.

מינוי ל"התקשרות"

ניתן לקבל את גיליון "התקשרות"
שירות הביתה באמצעות הדואר.

מינוי לשנה: 177 ש"ח (ב-4 תשלומים).
מינוי לחצי שנה: 88 ש"ח (ב-2 תשלומים).

את השם, הכתובת והתשלום יש להעביר לפי הכתובת:
"התקשרות", מחלקת המנויים, ת"ד 14 כפר חב"ד 72915

אומרים "אב הרחמים". גם מי שאינו מזכיר נשמות יכול לומר "אב הרחמים"³⁰.
אם יש מילה בבית-הכנסת, מלים קודם 'אשרי'. ומברכים על הכוס ומטעימים לתינוק הנימול, חוץ ממה שנותנים לו לטעום כשאומרים "בדמייך חיי". אם המילה מחוץ לבית-הכנסת – יחזירו את ספר-התורה לארון הקודש לפני שיוצאים³¹.

ונתנה תוקף: (באמירת פיוט זה עמד הרבי) רגילים בין אנ"ש: הש"ץ מתחיל בקול, והקהל אומר את שני הקטעים הראשונים – עד "ומי ירום". אחר-כך חוזר הש"ץ בקול מ"כבקרית" עד "ומי ירום", ואז אומר הקהל בקול רם "ותשובה... הגזירה", והש"ץ חוזר זאת בקול רם. שוב אומר הקהל "כי כשמך... וכחלום יעוף", והש"ץ אומר (או על-כל-פנים מסיים) את הקטע בקול, ואז אומר הקהל בקול רם "ואתה הוא... וקיים", והש"ץ חוזר זאת בקול רם, ואז אומר הקהל "אין קצבה" עד גמירא. הש"ץ מסיים את הקטע בקול, ומתחיל "כתר"³².

ואנחנו כורעים: מכינים מגבות וכדומה כדי לפורסן, להפסיק בין פני המשתחוים בעלינו³³ וב'זהכהוניהם' לבין הקרקע.

סדר עבודה: בשנים הראשונות, עמד הרבי ב'סדר העבודה', וישב רק לאמירת פיוט

לאחר מוסף – תהלים כ', יום יו"ד בחודש, והפרקים קלג-קמא. קדיש-יתום.

בין תפילת מוסף לתפילת מנחה מפסיקים. אם אפשר, לכל הפחות שלושת רבעי שעה³⁷. מנחה: וידבר וקטורת. אין אומרים 'אשרי'

מהורש"ב נייע, ופסק שצריך לומר יזכור.
30 הוראת כ"ק אדמו"ר מהוריי"צ נייע – 'המלך במסיבוי ח"ב עמי נח. ושם, שפעם בשנת תשי"ה הורה הרבי למוכיר הרי"ל שני גורנו שיאמר זאת.
31 לוח כולל-חב"ד, ע"פ שו"ע אדה"ז סי' תרכ"א ס"ה. (מש"כ שם לומר איזה מזמור, צ"ע, שהרי הש"ץ אומר פסוקי ידעתי... לפני הקדוש).
32 המתפלל במניין (נוסח פולין) שאומרים 'כתרי בכל תפילות היום, לכאורה יענה עמהם כנוסחתם, ע"פ פשטות לשון האריז"ל "לומר כל נוסח הקדושה עם הש"ץ מלה במלה" (שו"ע אדה"ז סי' קכ"ה סו"ס א. וראה בסי' הפסק בתפילה עמ' פ. וע"ע בשו"ת יביע אומר ח"ו חאו"ה סי' יי סוף אות ד).
33 הנה עלינו הוא חלק בלתי-נפרד מהתפילה (וכש"כ ביה"ה), ולפלא שנפץ שלאחר הכריעה הש"ץ והציבור מסיימים אותו בלחש. ולפי הלשון במחזור השלם אודות

הפסוקים שאומרים כ"קבלה מהורוקח" ברור שהש"ץ ממשיך נוסח עליו בקול, ואז אומרים זאת הציבור בלחש (אמנם במהרי"ל ובד"מ ש"י"ל לאחרונה מכת"י ודפוסים ראשונים לא הביאו כלל נוסחא כזו – שמקורה בתיקון השער הכולל פמ"ג ס"ק יג – אלא כהנוסח בקצת מחזורים ובמהרי"ל שדחה שם, שכאשר קהל אומר הוא אלקינו, יאמר הש"ץ פסוקים אלו. ואולי היה המנהג שלאחר שהש"ץ מסיים לאומרו בקול, אומרים זאת הציבור, ואז יאמר אותן פסוקים. וע"ע).
34 סה"ש שו"ע עמ' 25-26.
35 שו"ע אדה"ז סי' ק"ג סו"ס ג.
36 רישומות ד' עמ' 10. וראה 'אוצרי עמי קלב'.
37 ספר-המנהגים עמ' 59.

אדמו"ר מהורש"ב ואדמו"ר מהוריי"צ למדו ביוה"כ את כל שיעוריהם הקבועים, גם השיעורים בנלה, אבל על לימוד משניות וגמי מסכת יומא כתב הרבי: "לא ראיתי

לאחר שניגב ידיו, מעביר המגבת על-גבי עיניו, להעביר מהן חבלי שינה. אם עיניו מלוכלכות, מותר לרחצן להעביר הלכלוך ולא יותר.²¹

הכהנים נוטלים ידיהם עד פרק הזרוע.²² אין מברכים "שעשה לי כל צורכי".²³

"כל מי שמכוון בעת התחלת 'אדון עולם', כתב ר' יהודה חסיד ורב האי גאון ורב שרירא גאון, 'ערב אני בדבר שתפילתו נשמעת, ואין שטן מקטרג על תפילתו, ואין לו שטן ופגע-רע בראש-השנה ויום-הכיפורים בתפילתו, ואיביו נופלין לפניו'.²⁴

הרבי עמד באמירת הפיטים 'האדרת והאמונה' ו'לא-ל עורך דין' בחזרת הש"ץ. "אבינו מלכנו, זכור רחמיך" בכל תפילות היום.²⁵

בסיום חזרת הש"ץ (אין אומרים 'אבינו מלכנו'): קדיש תקבל. שיר של יום ליום השבת, הושיענו, לדוד ה' אורי, קדיש יתום. **קריאת התורה:** בפתיחת הארון להוצאת

ספר-תורה אומרים שלוש פעמים י"ג מידות, ואחר-כך "ריבוננו של עולם", ככתוב במחזור. מוציאים שני ספרי-תורה. בספר הראשון קוראים לשבעה עולים בעבודת היום שבפרשת אחרי, מניחים את הספר השני ואומרים חצי קדיש, הגבהה וגלילה. בספר השני קוראים למפטיר בפרשת פינחס: "ובעשור לחודש", הגבהה וגלילה. הפטרה: "ואמר סולו סולו".

קוראים בתורה, חוץ מן המפטיר,²⁶ בניגון המיוחד לימים הנוראים, וכן גם באמירת 'ויעזור', קריאת העולים לתורה, ברכות התורה, ו'מי שבירך'.²⁶

לאחר ברכות הפטרה: יקום פורקן הראשון והשני, מי שבירך. הזכרת נשמות. **הזכרת נשמות:** בהזכרת נשמות אומרים "בן/בת פלונית".²⁷

מי שיש לו אב ואם – יוצא מבית-הכנסת בזמן הזכרת נשמות.²⁸ אבל (רח"ל) בשנה הראשונה למות אביו או אימו, נשאר בבית-הכנסת, אבל אינו אומר "זכור".²⁹ אחר-כך

21 שם ס"ב. לענין נטיי – גם ספר-המנהגים עמ' 59, וביאורו בא"ק ח"ג עמ' קמז.
22 לקויש ח"ט ס"ע 386, ממטיא תרי"ג ס"ח (ובסיי תרכ"א ס"ח), **שהלויים** נוטלים רק עד סוף קשרי אצבעותיהם) וראה אף-למטה תרי"ג ס"ק ט, שבח המועדים עמ' 50 ושי"ג.
גם בנטילת ידיים שחרית יטלו הכהנים עד פרק הזרוע (כדת הקיצור שו"ע ס"י קלג ס"ז – הוראת הרב, 'אוצרי עמי' ר"ז. וראה דיון בזה בקובץ 'הערות התי ואנשי כפר-חביד', גיליון קעב עמ' 31-28), ומימי ישובו ויטלו ידיהם לסירוגין במוצאי יוה"כפ (לקויש שם).
23 סידור אדה"י. ראה סקירה בנושא זה בסי' יחקרי מנהגים, עמ' קפת, ושי"ג.
24 ד"ה אדון עולם תשי"ג ס"א – ספר המאמרים תשי"ג עמ' 11 "איתא בספר אליה רבא ס"י מו ס"ק טו בשם המהרש"ל ז"ל 'ימצאתי, כל מ...'. אך לא נתפרש מתי יש לכוון, ולפי המבואר בסד"ה זה, שייך במיוחד לימים אלו.
25 ספר המנהגים, מחזור השלם. הטעם שאומרים זאת אף בשבת כשאר הסליחות והתחינות, כיוון שהוא מנוסח הברכה (משאי"כ 'אבינו מלכנו' הנאמר כעניין בפ"ע) – שו"ת הריב"ש ס"י תקי"ב, שהוא מקור דברי הרמ"א ס"י תרי"ט ס"ג ושו"ע רבינו שם ס"א, הובא בביאור הגר"א שם ס"ק ט.
26 ודלא כמנהג העולם, 'אוצר מנהגי חב"ד' עמ' רכ.

החסיד שהאיר

קווים לדמותו של החסיד המיוחד הרה"ח ר' מאיר פריימן ע"ה, שעשה את דרכו משיבת-ערב של צעירי-חב"ד בירושלים, עד להנהלת הירשתו ותפקידים חשובים נוספים בשדה חב"ד לרגל היארצייט שלו בי"א בתשרי – "בשם ה"י"

מאת הרב מרדכי-מנשה לאופר

בכוחות האלו, מתאים לרצון האבות ואבות אבותיהם, הרי זה היפך עניין כיבוד אב וזולזול ברצונם, ואיבוד כוחות הניתנים מלמעלה מבלי להשתמש בהם וכ"י...

בדורנו זה, "הדור השביעי", שבו אפוא 'הביתה' רבים מגוע אנ"ש בדורות קודמים, שנתרחקו מדרכי החסידות בכלל ומדרך חב"ד בפרט. רשימתנו זו מוקדשת לזכרו של חסיד

כשהקים הרבי – בשנת תשי"א – את צעירי-אגודת-חב"ד באה"ק ת"ו, כתב (אגרות-קודש, כרך ד, עמ' טז):

בנוגע לפעולות בחוגי בני הישיבות, הנה אחד הדרכים בזה שצריך היה לנקוט הוא החיפוש בהחוגים האלו אחרי הבחורים והאברכים מגוע אנ"ש... אשר אבותיהם ואבות אבותיהם הורישו להם כוחות של זרות חסידים, ואם אין משתמשים

<p>פרימאן-ירושלמי</p> <p>RABBI MENACHEM M. SCHNEERSON Lubavitch 770 Eastern Parkway Brooklyn 10, N. Y. HYacinth 9-9250</p>	<p>סניף הכולל שניאורטאהן ליובאוויטש</p> <p>סדר ג'יטער פארשיי בייטליה ג.י.</p> <p>ב"ה, ה' אדיר השי"ת ברוקלין</p> <p>שלום וברכה! במענה על סכתו סכ"ו שפ"ב, בו כתב אודות בשו"מ פרה בי"גיל חת"י.</p> <p>בעת בצון אכירתי על הציון הק' של כ"ק סו"ח אדמו"ר וצוקללה"ה נבג"ש ז"ע להפצתך לה, ובפרם לסיורן הגון טוב בגמסיות וברוחניות.</p> <p>וסובן ופסום שכל שיו"מ, הסדורה וגם החורים שלח"א בענין ל תורה ופסות, יהוסף גם כן בברכות השי"ת בהפצתך.</p> <p>וכיון שמזכירי בכתבנו שהוא בן כולל חב"ד מדורות, הרי עליו החובה וגם הזכות-שהתוספת חת"י חסידות, זאת אומרת בליסוד תורת החסידות והנהגה בתדבכותי, שגם בענינים דנגלה דתורה חת"י בזה תנהגת חסידותי, וכמובן סמך שבזוהר הק' נקראת פנימי' וזו התורה נשפחה לאוריהא ונגלה דתורה בנאם שאוריהא, ואזכור ה"ה הנשפח ביריבוי או בפועל ה"ו-ניכר, כמובן, בהגוף ועניניו. וק"ל.</p> <p>בפ"ה יורע וזכור את שלשת השי"תים בתוספת חת"י זתניא הידועים, ועכ"פ יספור עליהם טכאן ולהבא.</p> <p>בברכה</p> <p>בשם כ"ק אדמו"ר שליט"א G.M.L. סוכ"ה</p> <p>(א) ח"ג קנב, א.</p>
--	---

איגרת הרבי להרב אהרון פריימן

ותלמיד-חכם מופלג, עסקן ומקושר בלב-ונפש לכ"ק אדמו"ר נשיא דורנו, הרה"ח ר' מאיר פריימן (כ"א בטבת תש"ה – י"א בתשרי תשנ"ו). במרכזה – סיפור התקרבותו אל הרבי וההתייחסויות שזכה להן במשך השנים.

ההתחלה ב"שיבת ערב"

מאיר פריימן, תלמיד בת"ת 'עץ חיים' בירושלים, החל ללמוד בישיבת-ערב של צעירי-חב"ד, ועד מהרה נתגלה כעילוי בלתי-רגיל. אז גם חודש הקשר של משפחתו עם חב"ד, כשאביו, הרב אהרון פריימן, החל לכתוב לרבי (הרבי מציין זאת "מוזכר במכתבו שהוא בן כולל חב"ד מדורות").

לקראת בר-המצווה שלו כותב הרבי איגרת לאביו (מיום כ"ט בכסלו תשי"ח) ולנער עצמו (כ"א בטבת). בקיץ תשח"י מקבל מאיר הנער שתי איגרות מהרבי; הרי הן (בעמוד הבא):

"ילד טוב ובעל-כישרון"

הלחן שני קטעים מרישום 'יחידות' של הרה"ח הרב נפתלי הכהן רוט, שהיה מראשי ישיבת-ערב של צעירי-חב"ד בירושלים, שבהם הוזכר שמו של הרב מאיר פריימן:

הרבי: מה בדבר שבת, האם אנ"ש מטלטלים בשבת בירושלים?

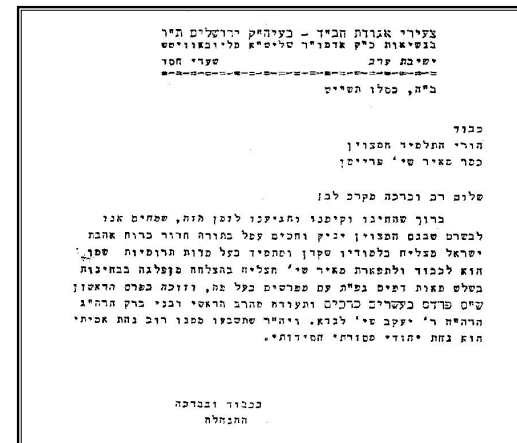
תשובה: בדרך כלל אנ"ש נמנעים מלטלטל בשבת (פני הרבי הראו שביעות-רצון).

הרבי: ותלמידי ישיבות-הערב מטלטלים בשבת?

תשובה: יש יחידים שאינן מטלטלים בשבת

(וכמדומני שהזכרתי השם פריימן), ובדרך כלל כן מטלטלים בשבת (וכנראה לא מצאו הדברים חן בעיני הרבי [=שמטלטלים]) ואמרת כי יש עירוב פרטי בשכונה.

הרבי: אודות [הלימוד ב]ליל שישי – הרי פריימן הוזכר בפרס בבחינות, והוא ילד טוב ובעל-כישרון (ויש לו ראש טוב ??) מתמיד ולומד בכל יום בהתמדה עד מאוחר, וכפי שאתה כותב – לומד הוא בכל ליל שישי עד השעה שתיים – הרי זה הרבה מאוד ודי בכך, ושלא ילמד יותר, ובפרט כל הלילה, ויש להשגיח עליו (בדברים אלו הראו פני הרבי שביעות-רצון רבה).

מכתב שבו מבשרים מנהלי ישיבת-הערב של צעירי-חב"ד להורי של מאיר פריימן כי נבחן על-פה שלוש-מאות דפי גמרא עם 'מפרשים' וזכה בפרס הראשון – ש"ס פרדס, עשרים כרכים

"ולפלא ההפסק הארוך"

מאיר פריימן כתב לרבי 'תמידין כסדרם', הן בעניינים הרוחניים והן בעניינים הגשמיים שהתרחשו עם בני משפחתו. אף-על-פי-כן,

כשלא כתב תקופת-מה, העיר לו הרבי על כי הוא ממעט בכתובה (מכתב מכ"ח בתמוז

הוא ממעט בכתובה, ומכתב מכ"ח בתמוז

ביום מקרא קודש הזה¹⁶.

מחנכים את הילדים (בנים ובנות) – הבריאים מגיל תשע והכחושים מגיל עשר – להתענות לשעות. ובזמננו אין מדקדקים שיתענו בני שתי-עשרה ובנות אחת-עשרה כל היום¹⁷. מה שנהגו המון העם לענות את התינוקות בליל יום-הכיפורים ואף כשצריכים לאכול מונעים זאת מהם – טעות היא בידם¹⁸. ילדים הזקוקים לאכילה ביום הקדוש, יש להשגיח עליהם שלא יאכלו אכילה גסה, ושיברכו כדין¹⁹.

היוצא לבית-הכיסא בליל יום-הכיפורים אחר התפילה, יגע במקומות המכוסים כדי שיצטרך ליטול ידיו עד סוף קשרי אצבעותיו ולברך "אשר יצר" בידיים טהורות. אבל ביום, די בכך שעשה צרכיו, אף לקטנים, כדי ליטול כאמור, מכיוון שצריך להתפלל אחר-כך²⁰.

שחרית:

ייטול ידיו רק עד סוף קשרי אצבעותיו.

אבות, ובו אומרים "המלך הקדוש", וחותרם "מקדש השבת". יעלה תחנונו, וכל הסליחות והווידוים. אין אומרים 'אבינו מלכנו'.

לדוד מזמור. קדיש תקבל. מזמור לדוד ה' רועי. חצי קדיש. ברכו. עלינו. קדיש יתום, ארבעה מזמורי תהילים א-ד (באמירת שמות הוי"ה שבהם, מכוונים שניקוד כל שם הוא כמו בתיבת 'בבית', כנרפס במחזור), קדיש יתום. כ"ק אדמו"ר נשיא דורנו הנהיג לומר אחר-כך את כל התהילים (והתחילו שוב מתחילתו)¹².

קריאת-שמע שעל המיטה – כמו בכל שבת ויום-טוב. 'ברוך שם...' – בקול רם. אין אומרים תחנון ועל חטא¹³.

קודם השינה אומרים תשעה מזמורי תהילים: קכד-קלב¹⁴.

מי שנאלץ לאכול ביום-הכיפורים¹⁵, אינו מקדש ואינו צריך לבצוע על לחם משנה. אבל אומר בכרכת המזון 'יעלה ויבוא', ואומר "ביום-הכיפורים הזה, ביום סליחת העון הזה,

12 'אוצר' עמי ריב"ג [בסי' שבה'מועדים עמ' 46 הביא שרוא מנהג ותקין, משלי"ה מסכת יומא], ושם: שהרבי היה יושב במקומו ומסיים התהילים עם הציבור, ובסיימו, נעמד ואומר היחיד-רצון שלאחר אמירת תהילים בשבת ויו"ט. [יש מוסרים: לפעמים ראו שעמד ופתח הסידור, וקרא ק"ש שעל המיטה עם הפרקים שלפני השינה, ואז יצא מביהכ"נ]. בצאתו, כמדומה שאינו מאחל יגמר חתימה טובה! וכדומה. 13 ספר-המנהגים עמ' 59. במחזורים דלהלן בהערה הבאה, נדפס לומר נוסח 'ריבון העולמים' בסוף ק"ש, ואכן י"א (בשם הרה"ח רש"ח קטלמן ע"ה) זאת גם בשבת ויו"ט, מפני שהזכרת העון שם אינה אלא סיפור דברים. כיוון שאין משכימים לתיקון חצות, צ"ל עד 'ובבטח', ואח"כ כנראה: "כי אתה... שומע תפילה", ואולי גם פסוק 'תורה ציונה...' אבל מסתמא לא 'אעירה שחרי'.

14 ספר-המנהגים עמ' 54. משמעות 'קודם השינה' (ולא קודם הטיל מים ולא שפף ואף יצא לגדולים ולא נגע הקרוב ביותר לשינה (לפי אדה"י שאין מפסיקו במאומה בין ברכת 'המפיל' לשינה). ובמחזור, הוצאת קה"ת כפר-חב"ד, ימי הסליחות תשמיז' ושלאח"י, נדפסו המזמורים הללו לפני ברכת 'המפיל'. וראה לעיל הערה 12.

15 לעניין שיעורי (כמויות וזמני) אכילה לחולה וכו' בימים הכיפורים – ראה 'שיעור מקוה' עמ' קפא. מדות ושיעורי תורה עמ' רמט. ומאחר רק 30 סמ"ק אינם 30 גרם (ראה קובץ 'יגדילתורה', ברסקין, גיליון סה סימן סד), הרי

ממוצע-הצפיפות בלחם לבן הוא 0.4 (גרם, 12 גרם), בלחם אחיד 0.6 (גרם, 18 גרם), וניתן ורצוי לדחוס את הלחם כדי לכלי-המדדה ככל האפשר. ובפירות וירקות המשקל שווה בערך לנפח.

16 שו"ע אדה"י סי' קפח סי"א; תרי"ח סי"ח (בעשר-הכולל פלי"ד סי"ט כי שבסידורו פסק שלא לומר זאת, אבל בפסקי הסידור אות קפה נחלק עליו). ואם שחך לומר יעלה ויבוא, ונוכר אחר שסיים ברכת 'בונה ירושלים' – לא יחזור (קיצשו"ע סי' קלג סי"ח. משני"ב סו"ס ז"א).

17 שו"ע אדה"י סי' תרטי"ז סי"ה וסי"א. 18 אלף-המגן למט"א סי' תרטי"ז סי"ה. 19 אגיק אדמו"ר מהור"י"צ ח"י עמ' ב.

20 שו"ע אדה"י סי' תרי"ג סי"ד. העניין ח"א ששם מדובר על היוצא לצרכיו סתם, אבל היוצא מני"ה הכסא חייב מדינא בנטי"ו במים (כנפסק במהדו"ק סי' ד סי"ח). משא"כ הטיל מים ולא שפף ואף יצא לגדולים ולא נגע בידו לא נוכר שם, כיוון שאינו אלא משום 'הכוף לתפילה, כמבואר כאן, וראה גם סי' ז סי"ב וסי' צב סי"ג) ולכאורה תלוי בפלוגתא אם בית-הכסא ידון יש לו דין ביה"כ קבוע לעניין זה (ראה הנסמן בשו"ת יבעע אומר ח"י חאו"ח סי' ב), ויש לברר אם המחמיר בזה רשאי להקל ברחיצה ביה"כ.

¹⁶ אף שאי"ז אוסר עליו לברך במצבו, סדר ברה"י בסופו.

הלכות ומנהגי חב"ד

מאת הרב יוסף-שמחה גינזבורג

לקראת היום הקדוש מתעטפים בטלית כנהוג, ומברכים עליה לפני השקיעה.¹ אם יש שהות, יאמר כל אחד לעצמו (לפני פרקי התהילים שקודם 'כל-נדר') וידוי – 'אשמנו' ו'על-חטא', וכן נהגו רבותינו נשיאנו.

שבת-קודש

י' בתשרי, יום הכיפורים

ערבית:

אין מדקדים לומר 'כל-נדר' מבעוד יום.² אומרים³ את תשעת מזמורי התהילים קטור-כג שקודם כל-נדר.⁴ פותחין הארון ומוציאים לפחות שלושה ספרי-תורה.⁵ ומצווה גדולה לקנות החזקת 'ספר ראשון'.⁶ כ"ק אדמור"ר נשיא דורנו נהג להחזיקו.

שני אנשים כשרים פונים עם ספרי-התורה למקום הש"ץ (המצטרף לבית-הדין). עומדים עם ספרי-התורה בסמוך לו, ואין מקיפים את הבימה, ואין עומדים איתם על הבימה.⁷ מתחילים: 'ה' מלך, תגל הארץ.⁸

"על דעת המקום... בישיבה של מעלה" צריך הש"ץ (בלבד) לומר בקול נמוך, אך באופן שהעומדים סביבו, שהם בית-דין, ישמעו.⁹

פסוק "אור ורוע" – פעם אחת ובקול רם. כל-נדר: גם הקהל אומר זאת בלחש (אך באופן שישמע לעומדים בסמוך), עם הש"ץ.¹⁰ "ויאמר ה' סלחתי כדברך" – אומר הקהל ג' פעמים ואחר-כך הש"ץ ג' פעמים.¹¹

הש"ץ מברך 'שהחיינו' בקול רם, והקהל מברך כל אחד לעצמו בלחש, ויזהרו לסיים קודם שיסיים הש"ץ כדי שיוכלו לענות אמן אחר ברכתו.¹²

יש להכריז בבית-הכנסת, שמי שבירכו 'שהחיינו' בשעת הדלקת הנרות – לא יברכהו עתה.¹³

מחזירים את ספרי-התורה וסוגרים הארון.

תפילת ערבית:

קבלת שבת. מתחילים 'מזמור לדוד'. כגוונא. הצי קדיש. ברכו.

"ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד" – אומרים בקול רם.¹⁴

אחר שמונה-עשרה בלחש: ויכולו. מגן

1) ראה פסקי הסידור אות מב. ואין מסירין אותו בלילה, מפני שהדבר ידוע שאין מתכוונים לשם ציצית, אלא כדי להידמות למלאכים – ע"פ שו"ע אדה"י סי' יח ס"ד.
2) לוח כולל-חב"ד, משו"ע אדה"י סי' תרו ס"ב, למרות שלא נדפס במחזור. אדמו"ר מהורשי"ב היה מאריך קצת בווידוי זה (רשימות' ד, עמ' 17). הרבי היה אומר זאת בקביעות.
3) אין אומרים 'תפילה זכה', 'אוצר' עמ' ר.
4) שם עמ' רב, למרות האמור בשו"ע אדה"י סי' תרי"ט ס"ד.
5) בבית חיינו נהגו לנגן 'אבינו מלכנו' כשהרבי נכנס ברי"ה וביה"י ערב ובוקר, אבל בהתועדות ר"ה תשד"מ (התועדותיו' תשד"מ ח"א עמ' 27) חידש הרבי, שבהתקרב

מועד הגאולה האמיתית והשלמה, שבה מודגש ש"המעשה הוא העיקרי", יש להימנע מלנגן 'אבינו מלכנו' בזמן שאין אומרים זאת בתפילה, עיי"ש.
4) שם עמ' רב"ג. פעם אחת הורה הרבי לנגן 'ופרצת'.
5) 'המלך במסיביו חייב עמי' כא.
6) סידור אדה"י. ובהמלך במסיביו שם עמ' כב, שניתן לסדר 'מכירה פומבית' גם על שאר הספרים.
7) קובץ יגדיל-תורה (ג.י.) גיליון ב עמ' נב בשם הרבי.
8) שו"ע אדה"י סי' תרי"ט ס"ג.
9) ספר-המנהגים עמ' 63.
10) שו"ע אדה"י שם ס"ח.
11) שם ס"ט.

פריימן-ירוש"י
RABBI MENACHEM M. SCHNEERSON
Lubavitch
770 Eastern Parkway
Brooklyn 13, N. Y.
Hyacinth 3-9250

מנחם מענדל שניאורסאהן
ליובאוויטש
770 איסטון פארקווי
ברוקלין, נ. י.

בי"ה, אר"ה, סיון תשי"ח
ברוקלין

שלום וברכה!
מאשרים קבלה מכתבו, בנו מודיע אשר לוסר במכינה ישיבת תורת אמת, מיסודם ובהנהלתם של כ"ק רבותינו נשיאנו וזוקללה"ה נבג"מ ז"יע, שבודאי עוסדים ופוקרים ר"ר על כל החלפ"ים, להצליח בלימוד התורה ביראת שמים וקיום המצוות בהידור, וככתבו בסיום מכתבו, שהזר מפעם לפעם מאמרי ראי"ה, הרי גם זכות הרבים מפייען בהאמור, ויהי רצון שיסיף בכל האמור, וישפיע גם על חבריו וידידי וישג"ל יעשו ככה. והשי"ת יצליח.

בברכה לבשו"י ולקבלת התורה
בשטחה ובפנימיו

בשם כ"ק אדמו"ר שליט"א
מזכ"ר

פריימן-ירוש"י
RABBI MENACHEM M. SCHNEERSON
Lubavitch
770 Eastern Parkway
Brooklyn 13, N. Y.
Hyacinth 3-9250

מנחם מענדל שניאורסאהן
ליובאוויטש
770 איסטון פארקווי
ברוקלין, נ. י.

בי"ה, אר"ה, סיון תשי"ח
ברוקלין

שלום וברכה!
נעם לי לקבל מכתבו מכל"ה סיון, בנו כותב אודות סדר הלימודים במכינה של הישיבה הק' תורת אמת, אשר אשגחה פעילוניה העמידו על חלק היפה להכיר בה, וביחוד נעם לי לראות במפתח אשר גם בזמן חנוך להישיבה ממלא נהנו בלימוד התורה וקיום המצוות, ובהכלל גדול אשר בתם-בהשפעה גם על אחרים בזה ע"פ מ"ש ואתם לרעך כסוד, ויהי רצון שימשיך בכל האמור וילך מחיל אל חיל ויבשר טוב.

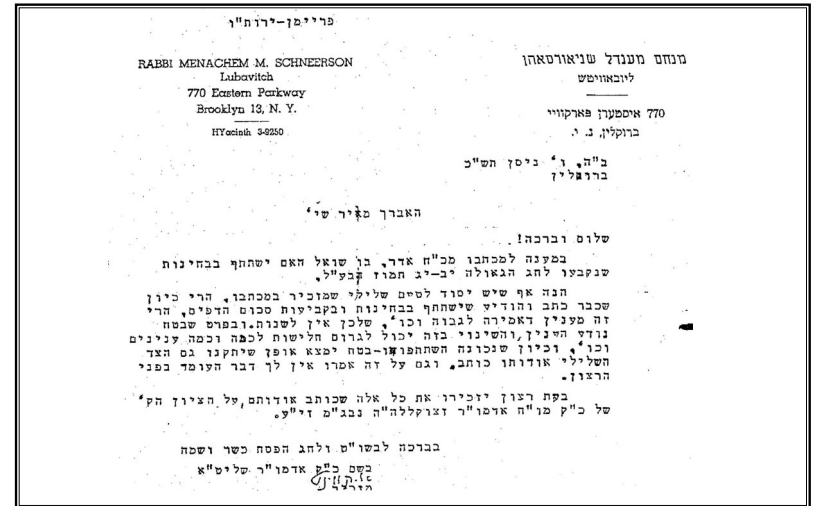
בעת רצון אצ"רו על הציון הק' של כ"ק מו"ה אדמו"ר וזוקללה"ה נבג"מ ז"יע להצלחה בכל האמור.

בברכה לבשו"י

בשם כ"ק אדמו"ר שליט"א
מזכ"ר

ניצוצי רבי

תשכ"ב: "לאחרי הפסק הכי ארוך, נתקבל מכתבו מכ"ד תמוז ולפלא ההפסק הארוך – כמובן". מכתב מו' בטבת תשכ"א: "לאחרי הפסק הארוך, נתקבל מכתבו (שגם בו אין מבוטאת הסיבה)".

סדר ד' ופרצת" בלימודיו...

בשנת תשי"ט הורה הרבי לארגן קבוצת תלמידים מובחרת שנקראו "קנים" (תורת-מנחם – התוועדות' תשי"ט, כרך א, עמ' 218-219). הת' מאיר פריימן ביקש להצטרף לסדרים מעין אלה והרבי כתב לו בו' בשבט תש"כ:

ובמה שכתב אודות סדר דופרצת, בלימודיו – יתייעץ בזה עם המנהל והמשפיע דשיבת הערב.

קודם לכן כתב לו הרבי, בה' בתמוז תשי"ט:

ובמה שכתב בהנוגע להסדרים בישיבת הערב, ידבר בזה עוה"פ [=עוד הפעם] עם האברך הרה"ג הנעלה כו' נתלתי הכהן שיי ראטה, ומובן שיכול לומר לו שמדבר עמו עיפ' [=על פני] הצעת. ויהי רצון שגם בזה יבשר טוב.

מעבר לתומכי-תמימים?

בחוברת 'נוסעים לרבי' (עמ' 186) נדפס יומנו של הרה"ח ר' אפרים-יחיאל הכהן שיחי' הלפרין, ושם מובא כי ב'יחידות' מיום חמישי, כ"ו באלול תשכ"א, הציג שאלה בכתב בנוגע למשאלתו של מאיר פריימן להיכנס לישיבת תומכי-תמימים בלוד.

תגובת הרבי הייתה:

בנוגע למאיר פריימן, הוא כתב כבר מכתב, יש לעיין שמה. ישנם כמה עניינים לחיוב וכמה עניינים לשלילה.

"לפלא הספק"

כשהיה חתן, קיבלו הוא וכלתו מכתב כללי-פרטי המופנה לשניהם ("האברך מאיר ש"י וב"ג

ניצוצי רבי

ת"י"). לשידוך עצמו ניגש רק לאחר שקיבל מענה מהרבי: "במענה לשאלתו מהנכון שיתעניין בשידוך (ולפלא הספק)".

"הצלחה רבה בעבודת הקודש"

להלן שורת התייחסויות מיוחדות של הרבי, במכתבים ובשוליהם, לעניינים שהעלה הרב פריימן בשאלותיו אל הרבי.

בשולי מכתב כללי-פרטי מימי הגאולה י"ב-י"ג תמוז תשכ"ה כתב לו הרבי בכתב-יד-קודשו:

נכונה הסברא ללמוד בכולל.

בה' אור ליום ו' אלול תשכ"ה בתחילת המכתב כתב הרבי בכתב"ק:

ובנוגע לכולל – שייך להנהלתו. ובנוגע למשרה וכו' יתייעץ עם ידידים על אתר.

בשולי מכתב מכ"ד בטבת תשכ"ו (מכתב ליום-הולדת) מופיע נ.ב. ובהמשך:

לשאלתו: 1) על-דבר משרתו – כעצת הנהלת הכולל. 2) בנוגע למקום דירתם – על-פי התייעצות עם זוגי תיי.

בחורף שנת תשכ"ז הועלתה ההצעה לעבור לקריית-גת. הרבי בכתב"ק בשולי מכתב מכ"ד בטבת כתב:

כיוון שכ"כ ספיקות וכו' בנוגע לקרית גת – לא יעברו לשם.

בכ"א במנחם-אב תשכ"ז כתב לו הרבי בשולי מכתב פרטי:

במענה לשאלותיו: על-פי תיאור מצבו – אין עניין שימשיך בהכולל.

במה להתעסק – על-פי עצת ידידים במקום.

בשולי מכתב כללי מבין המצרים תשכ"ז כתב לו הרבי:

במענה לכתבו – מהנכון שיבדקו התפילין והמזוזות בהמשפחות שיי אודותן כתב.

"בברכה לבשורות טובות ברוח חב"ד" –

כותב לו הרבי בכתב"ק בו' באדר א' תשכ"ז.

"בברכת מזל-טוב להולדת הבת לגיסו –

שיחיו" – הוסיף הרבי ליד חתימתו ב'זאת חנוכה' תשכ"ז.

בי"א ניסן תשל"א מאחל לו הרבי בכתב"ק:

[בברכת חג] ולהצלחה רבה בעבודת הקודש ובפרט בהפצת המעינות.

ובימי הסליחות ה'תשל"א (בשולי מכתב כללי-פרטי לימי הסליחות):

נ.ב. זה עתה נתקבל ממי ממוצאי שבת-קודש וילך – ויתיעץ עם ידידים שעל אתר איך לסדר עבודתו כמוכיר כפר-חבי"ד שתהיה כדבעי ובהצלחה.

"קולקט' על שבונ'"

חודש תשרי תשל"ד. רעיית הרב מאיר פריימן נסעה לחצר הרבי. כשפרצה מלחמת יום-הכיפורים החליטה לחזור לארץ-הקודש. ביום י"א בתשרי, קורם צאת הרבי לתפילת ערבית, נעמדה ליד דלת חדרו הק', לבקש את ברכתו. הרבי יצא מחדרו ולפתע עשה סימן בשתי ידיו הקדושות לעבר אשת ר' מאיר. ואז אביה, הרה"ח ר' ברוך פריז, החל לבכות ואמר לרבי שבעלה-חתנו נמצא בחזית הקרב עם מצרים, ומבקשים ברכה שהכול יהיה בשלום. הרבי הקשיב ואמר: "תחזורי בשלום ותפגשי את כולם בריאים ושלמים, וכשהיו לך בשורות טובות תתקשרי 'קולקט' אויף מיין חשבונ' (=שיחת גוביינה על חשבונ').

חייל מסור של הרבי

בי' במרחשוון תשל"ד שיגר הרבי איגרת כללית-פרטית (לחיילים). האיגרת הועברה דרך ר' מאיר ועליה נכתב – "במענה להפ"ש [=להפריסת שלום] ממנו".

הרה"ח הרב פריימן התמסר למבצעי הרבי והתנדב לעמוד בראש מבצע כתיבת ספר-התורה של ילדי ישראל; במשך שנים ניהל את 'רשת אהלי יוסף-יצחק'; שימש רב ומשפיע ב'בית רבקה' והיה חייל מסור של הרבי שכרע על משמרתו.